

عدالت ترمیمی در دادسرا

مؤلف

عبدالکریم سبزواری

www.ketab.ir

انتشارات قانون یار

۱۴۰۱

سرشناسه	: سبزواری، عبدالکریم، ۱۳۶۴-
عنوان و نام پدیدآور	: عدالت ترمیمی در دادسرا/ مولف عبدالکریم سبزواری.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات قانون یار، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	: ۱۳۴ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۲۲۹-۵۷۳-۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۲۵ - ۱۳۳.
موضوع	: عدالت ترمیمی -- ایران
	Restorative justice -- Iran
	اجرای عدالت کیفری -- ایران
	Criminal justice, Administration of -- Iran
رده بندی کنگره	: KMH۲۸۵۲
رده بندی دیویی	: ۳۴۴/۵۵۰۳۲۸۸
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۸۲۳۳۲۹
اطلاعات رکورد	: فیبا
کتابشناسی	

انتشارات قانون یار

عدالت ترمیمی در دادسرا

تألیف: عبدالکریم سبزواری

ناشر: قانون یار

ناظر فنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۱

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۱۵۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۸۳۲-۱۶-۹

(تمامی حقوق مادی این کتاب محفوظ بوده و متعلق به انتشارات قانون یار می باشد)

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲ تلفن: ۵۲۶ و ۶۶۹۷۹۵۱۹

فهرست مطالب

پیشگفتار..... ۱۳

فصل اول

تعاریف و مفاهیم..... ۱۹

۱-۱ تعاریف..... ۱۹

۱-۱-۱ تعریف عدالت ترمیمی..... ۱۹

۱-۱-۲ تعریف سیاست کیفری..... ۲۰

۱-۱-۳ تعریف دادسرا..... ۲۴

۱-۳-۱-۱ نهاد دادسرا و وظایف آن..... ۲۸

۱-۳-۱-۲ انواع دادسرا..... ۳۱

۱-۳-۱-۳ دادسرای ویژه روحانیت..... ۳۲

۱-۳-۲-۱ دادسرای دیوان عالی کشور..... ۳۳

۱-۳-۲-۲ دادسرای عمومی و انقلاب..... ۳۵

۱-۳-۲-۳ دادسرای نظامی..... ۳۵

۱-۴-۱ میانجیگری کیفری..... ۳۶

۲-۱ آشنایی با مفهوم، اهداف و جایگاه عدالت ترمیمی..... ۳۷

۱-۲-۱ ویژگی های عدالت ترمیمی..... ۴۱

۱-۲-۱-۱ مسئولیت پذیری بزهکار..... ۴۲

۱-۲-۱-۲ بازپذیری اجتماعی بزهکار..... ۴۶

۱-۲-۳ به رسمیت شناختن جایگاه بزه دیده..... ۴۸

۱-۲-۴ ترمیم و جبران خسارت های بزه دیده..... ۵۲

۱-۲-۵ مشارکت دهی اجتماع محلی..... ۵۵

۳-۱ تاریخچه عدالت ترمیمی..... ۵۹

فصل دوم

- اهداف، اصول و مبانی عدالت ترمیمی ۶۳
- ۱-۲ ارزش ها و اهداف عدالت ترمیمی ۶۳
- ۲-۲ اصول و مبانی عدالت ترمیمی ۶۶
- ۱-۲-۲ اصول عدالت ترمیمی ۶۶
- ۲-۲-۲ اشکال عدالت ترمیمی ۶۹
- ۳-۲-۲ مراحل عدالت ترمیمی ۷۰
- ۳-۲ مقایسه اصول و ارزش های عدالت کیفری سنتی و عدالت ترمیمی ۷۱
- ۱-۳-۲ انتقادات وارده بر عدالت کیفری سنتی ۷۳
- ۲-۳-۲ انتقادات وارده بر عدالت ترمیمی ۷۸
- ۳-۳-۲ نتایج غیرقابل پیش بینی اعمال برنامه های عدالت ترمیمی ۸۳
- ۴-۲ مفهوم و اصول دادرسی ترمیمی ۸۴
- ۵-۲ اصول حاکم بر نظام دادرسی ترمیمی ۸۵
- ۱-۵-۲ تخییری بودن ۸۶
- ۲-۵-۲ غیر علنی بودن ۸۶
- ۳-۵-۲ اصل بی طرفی ۸۷
- ۴-۵-۲ اصل اعتبار توافقات ۸۷
- ۵-۵-۲ تضمین موازن حقوقی بشری و رعایت اصول دادرسی منصفانه ۸۸
- ۶-۲ بازتاب دادرسی ترمیمی در پیشینه نظام کیفری ایران ۸۸
- ۱-۶-۲ دادگاه های سیار ۸۹
- ۲-۶-۲ میانجی گری قضایی ۸۹
- ۳-۶-۲ میانجی گری در مراکز پلیس ۹۰
- ۴-۶-۲ واحدهای صلح و سازش در دادگستری ها ۹۱
- ۵-۶-۲ حکمیت و نهاد شوراهای اسلامی ۹۱
- ۶-۶-۲ نهاد قاضی تحکیم ۹۲

۹۲.....	۶-۷ شورای حل اختلاف
---------	---------------------

فصل سوم

۹۵.....	میانجیگری در دادسرا
---------	---------------------

۹۵.....	۱-۳ نقش دادسرا به عنوان میانجیگر در روند عدالت ترمیمی
---------	---

۹۵.....	۱-۱-۳ مفهوم میانجیگری کیفری و انواع آن
---------	--

۱۰۱.....	۲-۱-۳ اهداف میانجیگری کیفری در دادسرا
----------	---------------------------------------

۱۰۱.....	۱-۲-۱-۳ التیام بزه دیده
----------	-------------------------

۱۰۳.....	۲-۲-۱-۳ مسئولیت پذیری مستقیم بزهکار
----------	-------------------------------------

۱۰۳.....	۳-۲-۱-۳ اصلاح اجتماع
----------	----------------------

۱۰۴.....	۲-۳ اصول بنیادی حاکم بر میانجیگری در دادسرا
----------	---

۱۰۴.....	۱-۲-۳ اصل استقلال فرایند میانجیگری
----------	------------------------------------

۱۰۵.....	۲-۲-۳ اختیاری بودن فرایند میانجیگری
----------	-------------------------------------

۱۰۷.....	۳-۲-۳ محرمانه بودن میانجیگری
----------	------------------------------

۱۰۸.....	۴-۲-۳ میانجیگری کیفری به اعتبار نحوه رویارویی
----------	---

۱۰۸.....	۱-۴-۲-۳ میانجیگری مستقیم
----------	--------------------------

۱۰۹.....	۲-۴-۲-۳ میانجیگری غیر مستقیم
----------	------------------------------

۱۱۱.....	۳-۳ تغییرات قانون آیین دادرسی کیفری جدید و تبیین میانجیگری کیفری دادسرا
----------	---

۱۱۲.....	۱-۳-۳ تغییرات مناسب قانون جدید در راستای تحقق اهداف عدالت ترمیمی
----------	--

۱۱۴.....	۲-۳-۳ تبیین میانجیگری کیفری دادسرا در قانون آیین دادرسی جدید
----------	--

۱۲۵.....	منابع و مأخذ
----------	--------------

مقدمه مولف

این کتاب حاصل دغدغه‌ی سال‌های مولف بعنوان قاضی دادگستری در استان ایلام می‌باشد. با عنایت به سیاست کیفری نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران، در راستای حبس زدایی، و با عنایت به بافت قبیله‌ای و ایلی که در استان ایلام (محل خدمت مولف) و بعضاً استان‌های همجوار وجود دارد. ضرورت عدالت ترمیمی در نهاد دادسرا بیش از پیش احساس گردید. هرچند میانجیگری یکی از نهادهای تازه تاسیس در ایران بوده، و این نهاد قدمتی طولانی ندارد. اما حل و فصل اختلافات و اختلافات به صورت مسالمت آمیز و از طریق صلح و سازش در نظام قضایی اسلامی سابقه طولانی دارد. در استان‌های غربی کشور مانند ایلام صلح و سازش از طریق بزرگان و ریش سفیدان امری رایج است. حل و فصل اختلافات از طریق صلح و سازش و تشویق طرفین منازعه به دوستی و برادری، همواره مورد تاکید قوه قضائیه اسلامی بوده است. نهادهای میانجی‌گری و همچنین قاضی تحکیم در همه موارد ابتدا سعی در صلح و سازش دارند. عدالت ترمیمی در قانون آیین دادرسی کیفری مصوب ۱۳۹۲ در مواد ۸۲، ۸۳، ۸۴ و ۱۹۲ پیش‌بینی شده است. البته در هیمن راستا آیین‌نامه میانجی‌گری در امور کیفری مصوب ۱۳۹۵/۷/۲۸ هیأت وزیران نیز در تلاش در جهت فصل خصومت از طریق میانجی‌گری می‌باشد. در واقع عدالت ترمیمی که مد نظر قانونگذار است می‌تواند به انحای گوناگون به صورت رسمی و غیر رسمی، کمک شایانی به کاهش حجم پرونده‌های کیفری در محاکم

باشد. امید است که این اثر، گامی هرچند کوچک در جهت صلح سازش در میان ملت شریف ایران باشد.

انشاءالله و تعالی در سایه ی توجهات حضرت ولی عصر (عج).

عبدالکریم سبزواری بهار ۱۴۰۱

www.ketab.ir